

Nr 63

Utlåtande i anledning av väckt motion angående beräkningen av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring.

Andra lagutskottet har behandlat en inom riksdagen väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr I:636 av herr *Werner*.

I motionen har hemställts,

»att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om förslag till sådan ändring i lagen om allmän försäkring, att löntagarnas bruttoinkomst fastställes som pensionsgrundande, samt

att riksdagen — i händelse detta yrkande ej skulle vinna riksdagens bifall — i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om initiativ till att sådan ändring i tillämpningsbestämmelserna för nämnda lag vidtages, att nuvarande gräns, då ingen reducering av den pensionsgrundande inkomsten inträder, fastställes till en mera realistisk nivå.»

Utskottet har i den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande över motionen från riksförsäkringsverket.

Gällande bestämmelser

Rätten till tilläggspension grundas på inkomsten av det förvärvsarbete den försäkrade utför fr. o. m. det år han fyller 16 t. o. m. det år han fyller 65. Pensionens storlek är beroende av de årliga inkomsterna, och för varje år fastställes därför ett belopp som utgör den pensionsgrundande inkomsten.

Den pensionsgrundande inkomsten består av inkomst av anställning eller inkomst av annat förvärvsarbete eller av båda dessa inkomstslag. För inkomst av anställning erlägger arbetsgivaren avgift medan för inkomst av annat förvärvsarbete (inkomst av tillfälliga uppdrag, jordbruksfastighet eller rörelse) de försäkrade i princip själva erlägger pensionsavgift. Vid fastställande av pensionsgrundande inkomst gäller följande. Löneinkomst från en arbetsgivare understigande 300 kr. medräknas ej. För att inkomst av tillfälliga uppdrag eller jordbruksfastighet eller rörelse skall medräknas fordras att inkomsten för vardera inkomstslaget överstiger 500 kr. För att inkomst skall vara pensionsgrundande fordras att den med 100 kr. överstiger det vid årets början gällande basbeloppet. Inkomster som överstiger sju och ett halvt basbelopp räknas ej som pensionsgrundande. Underlaget för inkomstberäkningen utgöres av den försäkrades självdeklaration jämte kon-

trolluppgifter från arbetsgivare. I princip blir taxeringen till statlig inkomstskatt avgörande för beräkningen av pensionsgrundande inkomst.

Från en arbetstagares lön skall vid beräkning av inkomst av anställning i princip göras avdrag för kostnader arbetstagaren haft att bestrida i anställningen. Om arbetstagaren från arbetsgivaren erhållit särskild ersättning avsedd att helt eller delvis täcka nämnda kostnader skall dock kostnaden avdragas från lönen endast i den mån de överstiger kostnadsersättningen. För att undvika att myndigheterna vid fastställande av pensionsgrundande inkomst i ett stort antal fall skall behöva ta ställning till förhållandevis obetydliga avdragsposter har införts en regel innebärande att avdrag för kostnader i anställningen skall göras endast om utgifterna överstiger 500 kr.

Något fullständigt samband mellan den inkomst som blir pensionsgrundande för arbetstagaren och lönebelopp för vilka arbetsgivaren har att erlägga avgift föreligger inte inom tilläggpensioneringen. Vid beräkning av underlaget för arbetsgivaravgift göres sålunda inte utan vidare avdrag för kostnader, som arbetstagaren haft att med sin lön bestrida. Enligt 4 § sista stycket förordningen angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring kan dock arbetsgivare av riksförsäkringsverket medges att göra avdrag för lönebelopp avsedda som kostnadsersättning till arbetstagare. Sådant medgivande får dock endast lämnas om kostnaderna beräknas uppgå till minst en tiondel av lönen.

Bakgrunden till gällande regler

De ovan refererade reglerna om beräkning av pensionsgrundande inkomst tillkom i samband med införandet av tilläggpensioneringen. Socialförsäkringens administrationsnämnd utformade förslaget till de gällande reglerna. Nämnden uttalade om bestämmelsen att kostnadsbelopp understigande 500 kr. ej skall påverka den pensionsgrundande inkomsten, att regeln innebar administrativa fördelar och att den var till de försäkrades förmån. Beloppet, 500 kr., hade valts med tanke även på att för vardera av de tre inkomstslag, som ingår i inkomst av annat förvärvsarbete, motsvarande belopp utgör minimigräns för att inkomstslaget i fråga skall grunda rätt till tilläggpension.

Vid remissbehandlingen av administrationsnämndens förslag riktades vissa anmärkningar mot den aktuella bestämmelsen. Det hävdades bl. a. att regeln kunde få nyckfulla verkningar i vissa fall.

Föredragande departementschefen som anslöt sig till den av administrationsnämnden föreslagna regeln anförde i *prop. 1959:175*.

Vid bedömandet av denna fråga bör man hålla i minnet att i det stora flertalet självdeklarationer avdragen från redovisad inkomst av tjänst — både sådana avdrag som hänför sig till direkta utgifter i anställningen och andra som ej skall beaktas i pensionssammanhang — understiger 500

kr. Genom den föreslagna bestämmelsen befrias således myndigheterna i det långt övervägande antalet fall från att närmare granska dessa avdragsposter i samband med fastställande av den pensionsgrundande inkomsten. Fördelarna av en sådan regel, som dessutom är till förmån för de försäkrade på vilka den blir tillämplig, synes mig så betydande, att eventuella tröskelproblem, som kan uppkomma som en följd av en bestämmelse av denna natur, väger lätt i jämförelse därmed. Jag förordar alltså administrationsnämndens förslag härutinnan.

Riksdagen biföll propositionen i denna del.

Remissyttrandet

Riksförsäkringsverket avstyrker motionsyrkandet att löntagarnas bruttoinkomster skall vara pensionsgrundande. Verket menar att ett bifall till yrkandet skulle medföra omotiverade skillnader i fråga om pensionsrätt mellan försäkrade som i realiteten har samma inkomst. Beträffande det i andra hand framställda yrkandet — om höjning av 500-kronorsgränsen — hänvisar verket till sambandet mellan denna gräns och motsvarande gränser vid beräkning av pensionsgrundande inkomst av annat förvärvsarbete. Verket pekar emellertid på de förändringar i penningvärde och realinkomster, som inträffat sedan 500-kronorsgränsen fastställdes, och anser, att det otvivelaktigt kan finnas skäl för en översyn av beloppsgränsen. En ändring av 500-kronorsgränsen för omkostnadsavdrag vid beräkning av pensionsgrundande inkomst bör emellertid enligt verket inte företas isolerat utan endast i samband med en omprövning av övriga för beräkning av pensionsgrundande inkomst gällande beloppsgränser.

Utskottet

Beräkning av pension från den allmänna tilläggspensioneringen bygger på den försäkrades årliga förvärvsinkomster. Av denna anledning fastställs varje år för den försäkrade pensionsgrundande inkomst motsvarande hans sammanlagda inkomst av anställning och annat förvärvsarbete. Vid beräkning av inkomst av anställning skall från lön i princip avdrag göras för kostnader som arbetstagaren haft att bestrida i anställningen. För att undvika att myndigheterna vid fastställande av pensionsgrundande inkomst i ett stort antal fall skall behöva ta ställning till förhållandevis obetydliga avdragsposter har stadgats att avdrag skall göras endast om utgiften överstiger 500 kr.

I förevarande motion angrips regeln att avdrag skall göras för kostnader i anställning. Motionären vill att riksdagen hos Kungl. Maj:t skall anhålla om förslag i första hand om avskaffande av regeln och i andra hand om höjning av beloppet 500 kr.

Om pensionsgrundande inkomst skulle fastställas oberoende av omkostnader av olika slag för intäkternas förvärvande skulle detta — som riks-

försäkringsverket påpekat i sitt yttrande över motionen — leda till att helt omotiverade skillnader i fråga om pensionsrätt skulle uppkomma mellan försäkrade med i realiteten samma nettoinkomst. Utskottet avstyrker därför det av motionären i första hand framställda yrkandet.

Beträffande andrahandsyrkandet, om uppräknig av beloppet 500 kr., vill utskottet framhålla att beloppet ursprungligen valdes bl. a. med tanke på att för vardera av de inkomstslag, som ingår i annat förvärvsarbete, 500 kr. utgör minimigräns för att inkomstslaget i fråga skall grunda rätt till tilläggspension. Detta pekar på att man ej bör företa en ändring av den beloppsgräns som berörs i motionen utan att samtidigt överväga ändring av andra regler av liknande karaktär inom tilläggspensioneringen. En del av de regler som är aktuella i sammanhanget torde bli uppmärksammade i samband med att Kungl. Maj:t tar ställning till det för en kort tid sedan framlagda betänkandet rörande mervärdeskatt och socialförsäkringarnas finansiering. Med hänsyn till det anförda bör riksdagen inte nu ta något initiativ av det slag som yrkas i motionen.

Utskottet hemställer,

att förevarande motion, I:636, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 7 november 1967

På andra lagutskottets vägnar:

JOHN R. ANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: fru Carlqvist (s), herrar Lars Larsson (s), Hübinette (h), Dahlberg (s), Erik Filip Petersson (fp), Högström (s) och Kilsmo (fp)*;

från andra kammaren: herr Anderson i Sundsvall (fp), fröken Wetterström (h), herr Bengtsson i Varberg (s), fröken Sandell (s), herrar Fredriksson (s), Gomér (cp), Carlsson i Göteborg (s) och Jonsson (fp).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.